

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_695
Předmět:	Český jazyk
Tematický okruh:	Jazykové znalosti a dovednosti
Autor, spoluautor:	Mgr. Marie Mušková
Název DUMu:	Zásady spisovné výslovnosti
Pořadové číslo DUMu:	15
Stručná anotace:	Cílem je výklad, procvičení a upevnění látky daného tematického okruhu. Tato prezentace umožňuje seznámit žáky s daným učivem, zábavnou formou je vede ke konstruktivnímu přemýšlení a interakci v hodinách mluvnice v rámci předmětu český jazyk a literatura.
Ročník:	1., 4.
Obor vzdělání:	63- 41- M/ 01, 65- 42- M/ 02 Ekonomika a podnikání, Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Materiál je určen k prezentaci v MS PowerPoint v hodině českého jazyka. Materiál je určen pro výklad nové látky, její upevnění i procvičení.
Výsledky vzdělávání:	Žáci aktivně pracují se získanými informacemi, umí správně používat dané termíny a vyjádřit či obhájit svůj názor. Žáci umí prezentovat a obhajovat jednotlivé znalosti z oblasti české mluvnice.
Vytvořeno:	13. 02. 2014
Určeno pro:	1 OPČ, 1 CR, 4 OPČ, 4CR
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Ortoepie – spisová výslovnost je soubor výslovnostních norem Hovoříme o různých výslovnostních stylech

STYL BĚŽNÝ / nižší

- užívá se v každodenním styku
- nejsou v něm kladeny větší nároky na výraznost a spisovnost projevu

STYL ZÁKLADNÍ/ neutrální

- je důležitý ve veřejných kultivovaných projevech (ve škole, v rozhlase, v televizi, při oficiálních jednáních

STYL VYBRANÝ/ vyšší

- užívá se při všech slavnostních oficiálních projevech, v klasickém divadle

Základem spisovné výslovnosti je správné tvoření hlásek, to popisuje ORTOFONIE, je důležité dbát na správnou kvalitu a délku samohlásek a též na správné tvoření souhlásek

Nejčastější chyby ve výslovnosti v češtině: ROTACISMUS (chybná výslovnost r), ROTACISMUS BOHEMICUS (chybná výslovnost ř), SIGMATISMUS (vadné sykavky), LAMBdacISMUS (chybné l),
Pozor si musíme dávat i na správnou výslovnost skupin hlásek (jablko, vítězství)

Nejdůležitější příručky spisovné výslovnosti: Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost , výslovnost uvádí v hranatých závorkách, Česká výslovnostní norma

Délka/ kvantita samohlásek

Ve spisovné výslovnosti musíme zachovávat rozdíl v délce samohlásek, neb by mohlo dojít ke změně významu slov (*ráda/ rada*)

Nespisovné bývá časté zkracování (*myslim, muj, vim*)

Ráz/ zvuk tvořený v hrtanu

V češtině se tvoří před samohláskou po pauze (*otevreme okolo oběda)*

Měl by být také po předložkách k, s, z, v (*k objedu, s lvou)*

Výslovnost zdvojených souhlásek

a) zdvojeně : *racci / raci, podaný/ poddaný, pecce, půllitr, oznamme, poddůstojník*

b) nezdvojeně: *vyšší, kamenný, babiččin* (tam, kde se setkávají slovotvorný základ a přípona)

Asimilace znělosti/ spodoba

Dochází k ní u párových souhlásek, spojení párových souhlásek je pak buď celé znělé, nebo celé neznělé

Asimilace zpětná - předcházející souhláska se připodobní k následující (*prosba* vyslovím *prozba*)

Asimilace progresivní – následující souhláska se připodobní předcházející (*shoda* vyslovím *schoda*)

Zjednodušení souhláskových skupin

- a) ts , tš – dětský [d'ecký]
- b) souhlásku lze vypustit u slov – dcera , srdce
[cera, srce]
- c) může být i dvojí výslovnost – džbán [žbán i
džbán]
- d) ve tvarech pomocného slovesa být – jsem, jsi,
jsme, jste [volal sem]

Spisovná výslovnost slov přejatých

1. Takové hlásky, které čeština nemá, nahrazujeme domácími hláskami, které jsou jim zvukově nejbližší (*western* vylovíme tedy *vestern*)
2. Délka samohlásek se přejímá, někdy ovšem kolísá a možná je krátká i dlouhá výslovnost (*recidiva* i *recidíva*, *literatura* i *literatúra*) (ALE pozor *téma* x *tematický*)

Fonetická transkripce – přepis zvukové podoby jazyka do písemné podoby, píše se v hranatých závorkách, speciální znaky

Logopedie – zabývá se diagnostikou a nápravou vad ve výslovnosti

Správná výslovnost je předpokladem toho, že lidé budou rozumět tomu, co jim sdělujeme
Neméně důležitá je korektní výslovnost i tehdy, když se učíme jakémukoliv cizímu jazyku!!!

PROCVIČENÍ:

1. Procvičujte svou výslovnost pomocí těchto jazykolamů: Kmotře Petře, nepřepepři

toho vepře. Roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus. Šel pštros s pštrosicí a třemi pštrosáčaty. Barva larva. Blb v úprku brk u krbu. Bratře střež neteř.

Byl jednou jeden Řek, a ten mi řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek. A já mu řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek.

Bylo-li limo limo? Toliko nebylo-li by pivo.

Byly přičteny přiřčené ceny, tak z čeho chceš sčítat?

2. Správně přečtěte a rozhodněte, kde se liší grafická a zvuková podoba: obchod,

sedm, mohl, jméno, třebíčský, dětský, deštník, jdu, činnost, oznamme, tkanička, lepší, smyčec, utíká, půjdu, sbor, kov

3. Spojte výrazy, které spolu souvisejí:

1) ústrojí hlasové	a) hrtanový zvuk
2) fonologie	b) nižší výslovnostní styl
3) ráz	c) foném
4) asimilace znělosti	d) hlasivky
5) ortoepie	e) párové souhlásky

ŘEŠENÍ:

2. Grafická a zvuková podoba se liší u slov: kov, sbor, obchod, činnost, dětský, sedm [sedm i sedum]
3. 1d, 2c, 3a, 4e, 5b

THE END

